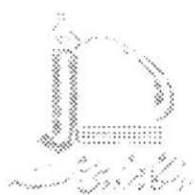

کتابخانه دانشکده ادبیات و علوم انسانی

دانشگاه فردوسی مشهد

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

پایان نامه :

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان

موضوع :

بررسی و توصیف گویش کاشمر

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر رضا زمردیان

نکارش:

الیاس اسماقی

ثبت اسناد کتابخانه دانشکده ادبیات و علوم انسانی

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ
الْوَلَوَاتِ وَالْوَلَوَاتِ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ

لِلْعَالَمِينَ

سوره روم، آیه ۲۱

و یکی از آیات قدرت الهی خلقت آسمانها و زمین
است و یکی دیگر اختلاف زبانها و رنگهای شما
آدمیان که در این امور نیز ادله صنع و حکمت
حق برای دانشمندان عالم آشکار است.

تقدیم به:

پدر و مادر گرامیم؛

آنان که وجودم برایشان

همه رنج بود و وجودشان برایم همه مهر .

توانشان رفت تا به توانایی برسم

و مویشان سپید گشت تا رویم سپید بماند

آنان که فروغ نگاهشان ، گرمی کلامشان و

روشنی رویشان سرمایه‌های جاودانی زندگی من

است.

آنان که راستی قامت‌م در شکستگی قامتشان

تجلی یافت .

در برابر وجود گرامیشان زانوی ادب بر زمین

می‌نهم و بادی مملو از عشق و محبت و فضوح بر

دستانشان بوسه می‌زنم .

سرو وجودشان همیشه سرسبز و استوار.

دانشگاه آزاد اسلامی

دفتر مدیریت تحصیلات تکمیلی

* فرم ارزشیابی پایان نامه کارشناسی ارشد *

تاریخ:
شماره:
پیوست: خلاصه پایان نامه به انگلیسی و فارسی

نام و نام خانوادگی دانشجو: الیا اسحاقی تاریخ شروع تحصیل: ۷۹/۳/۲۸
رشته و گرایش تحصیلی: آموزش زبان فارسی تاریخ دفاع: ۷۹/۳/۲۸
عنوان پایان نامه: بررسی و توصیف گویش زبان فارسی کاشمر

ملاحظات	نمره کسب شده	حداکثر نمره	معیارهای ارزشیابی
نگارش	۳۵	۳	انسجام در تنظیم و تدوین مطالب، حسن نگارش و رعایت دستورالعمل
			کیفیت تصاویر، اشکال و منحنی های استفاده شده
کیفیت علمی	۱۱/۱۵	۱۲	بررسی تاریخچه موضوع و بیان سابقه پژوهش در موضوع
			ابتکار و نوآوری
			ارزش علمی و یا کاربردی
			استفاده از منابع و مؤخذ به لحاظ کمی و کیفی (به روز بودن)
کیفیت ارائه	۲	۳	کیفیت نظرات و پیشنهادات برای ادامه تحقیق
			تسلط به موضوع و توانایی در پاسخگویی به سئوالات در جلسه دفاع
مقاله	۱	۱	نحوه ارائه (رعایت زمان - تفهیم موضوع، کیفیت ترانس پرستی و ...)
			مقاله مستخرج از پایان نامه که بر اساس دستورالعمل تهیه و به تأیید استاد راهنما رسیده و به همراه پایان نامه تحویل گردیده است
اتمام به موقع	۱	۱	اتمام به موقع دوره و تحویل گزارشات
	۱۸/۱۵	۲۰	نمره پایان نامه

اعضاء هیئت داوران	نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی	نام دانشگاه	امضاء
استاد راهنما	رضا زردیان	استاد	فردوسی	
استاد همکار	مهدی شکری			
عضو دفاع (استاد همکار)	بهزاد قسوی	دانشیار		
عضو دفاع و نماینده تحصیلات تکمیلی گروه				

جلسه دفاع در تاریخ ۷۹/۳/۲۸ برگزار گردید و نمره نامبرده ۱۸/۱۵ حروف می باشد که با توجه به ماده ۲۰ آئین نامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد تا پیوسته مصوب ۷۳/۱۰/۲۵ به آن درجه خوب تعلق میگیرد.

نام و نام خانوادگی مدیر گروه: دکتر رضا زردیان

سهام اعضای هیئت داوران در ارزشیابی یکسان است.

محاسبه میانگین و اعمال یک نمره مربوط به بخش اتمام به موقع با توجه به تاریخ شروع و پایان تحصیل توسط نماینده تحصیلات تکمیلی گروه انجام میگیرد.

*(لطفاً به توضیحات مندرج در پشت برگه توجه فرمائید) **

دفتر مدیریت تحصیلات تکمیلی

فرم چکیده پایان نامه تحصیلی دوره تحصیلات تکمیلی

نام: الیاس

نام خانوادگی: دانشجو: اسحاقی

استاد یا اساتید راهنما: دکتر رضا زمردیان استاد یا اساتید مشاور: دکتر قنسولی

دانشکده: ادبیات رشته: زبان شناسی همگانی گرایش: آموزش زبان مقطع: کارشناسی ارشد

تاریخ دفاع: ۱۳۷۹/۳/۲۸ تعداد صفحات: ۱۷۸

عنوان پایان نامه: بررسی و توصیف گویش کاشمر

کلید واژه ها: گویش، کاشمر، واج، واژه، تکواژ، ساختواره، فرایندهای واجی، نحو

چکیده: (حداکثر ده سطر - لطفاً تایپ شود)

این پایان نامه شامل یک مقدمه، سه فصل و بخش پیوستهاست.

در مقدمه مختصری راجع به موقعیت جغرافیایی، اوضاع تاریخی، آثار باستانی و اماکن

تاریخی و وجه تسمیه کاشمر بحث شده است.

فصل اول شامل بررسی ساخت آوایی گویش، فرایندهای واجی و مقایسه آوایی بین فارسی

رسمی و گویش کاشمری است.

فصل دوم به ساختواره تصریفی و اشتقاقی گویش و نیز به مقایسه واژگان مورد استفاده

سالخورگان و جوانان اختصاص یافته است.

ساخت جمله و انواع آن در فصل سوم تحت عنوان ((نحو)) مورد بررسی قرار گرفته است.

در بخش پیوستها فهرستی از واژگان، ضرب المثلها و اصطلاحات و افعال گویش، با مترادف

فارسی رسمی آنها گنجانده شده است.

کتابنامه آخرین صفحات این پایان نامه را به خود اختصاص می دهد.

امضاء استاد یا اساتید راهنما:

فرم چکیده پایان نامه تحصیلی دوره تحصیلات تکمیلی

دفتر مدیریت تحصیلات تکمیلی

نام: الیاس

نام خانوادگی دانشجو: اسحاقی

استاد یا اساتید راهنما: دکتر رضا زمر دیان استاد یا اساتید مشاور: دکتر قنسولی

رشته: زبان شناسی همگانی گرایش: آموزش زبان مقطع: کارشناسی ارشد دانشکده: ادبیات

تاریخ دفاع: ۱۳۷۹/۳/۲۸ تعداد صفحات: ۱۷۸

عنوان پایان نامه: بررسی و توصیف گویش کاشمر

کلید واژه ها: گویش، کاشمر، واج، واژه، تکواژ، ساختواژه، فرایندهای واجی، نحو

چکیده: (حداکثر ده سطر - لطفاً تایپ شود)

This thesis , containig one introduction, three chapters and a three part index , describes KASHMAR DIALECT.

The introducton is summarized to the geographical and historical circumstances , some monumentes and denomination of Kashmar.

The phonetic structure of the dialect and also a phonetic comparison between Farsi and Kashmari is represented in chapter one.

Chapter two is devoted to derivational and infelectional morphology and also to comparison of the words which are used by the aged and the young people .

Syntax is the subject discussed in chapter three.

The three part index contains some Kashmari lexicon, proverbs and expresions, and verbs.

The last pages includes the bibliography.

امضاء استاد یا اساتید راهنما:

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار
۵	نقشه استان خراسان
۶	نقشه شهرستان کاشمر
۷	مقدمه
۷	الف) اوضاع جغرافیایی کاشمر
۷	۱- موقعیت ریاضی و نسبی
۷	۲- آب و هوا
۸	ب) اوضاع تاریخی و اماکن باستانی کاشمر
۸	۱- اوضاع تاریخی
۱۱	۲- آثار باستانی و اماکن تاریخی
۱۶	ج) وجه تسمیه کاشمر
۱۸	نشانه ها
۲۱	فصل اول - بررسی ساخت آوایی
۲۱	توصیف واجی
۲۲	الف- توصیف صامت‌ها
۲۲	۱-۱. واج /p/
۲۳	۱-۲. واج /b/
۲۴	۱-۳. واج /f/
۲۵	۱-۴. واج /w/
۲۶	۱-۵. واج /t/
۲۷	۱-۶. واج /d/
۲۹	۱-۷. واج /s/

صفحه	عنوان
۳۰	۸-۱ واج /ʒ/
۳۱	۹-۱ واج /ʃ/
۳۲	۱۰-۱ واج /z/
۳۳	۱۱-۱ واج /k/
۳۵	۱۲-۱ واج /g/
۳۶	۱۳-۱ واج /q/
۳۶	۱۴-۱ واج /x/
۳۷	۱۵-۱ واج /č/
۳۷	۱۶-۱ واج /ʒ/
۳۸	۱۷-۱ واج /r/
۳۸	۱۸-۱ واج /l/
۳۹	۱۹-۱ واج /h/
۳۹	۲۰-۱ واج /m/
۳۹	۲۱-۱ واج /n/
۴۰	۲۲-۱ واج /y/
۴۰	۲۳-۱ واج /ʔ/
۴۱	۲۴-۱ طبقه بندی و جدول صامتهای کاشمیری
۴۲	(ب) - استخراج و توصیف مصوتها
۴۲	۲۵-۱ واج /i/
۴۳	۲۶-۱ واج /u/
۴۴	۲۷-۱ واج /e/
۴۵	۲۸-۱ واج /a/
۴۶	۲۹-۱ واج /ā/
۴۶	۳۰-۱ واج /o/

۴۷	۱-۳۱. واج /ou/
۴۸	۱-۳۲. واج /ei/
۴۸	۱-۳۳. واج /âi/
۴۸	۱-۳۴. طبقه بندی و نمودار مصوت‌های گویش کاشمیری
۴۹	۱-۳۵. واج آرایی در گویش کاشمیری
۴۹	الف: توزیع صامتها
۵۰	ب: توزیع مصوتها
۵۱	۱-۳۶. ساخت هجا در گویش کاشمیری
۵۳	۱-۳۷. فرایندهای واجی
۵۳	۱- همگونی
۵۴	الف- همگونی صامت با صامت
۵۴	ب- همگونی مصوت با مصوت
۵۴	۲- حذف
۵۴	الف- حذف صدای آغازی
۵۵	ب- حذف صدای میانی
۵۵	ج- حذف صدای پایانی
۵۵	د- حذف هجا
۵۵	۳- قلب
۵۵	الف- قلب در مجاورت
۵۶	ب- قلب با فاصله
۵۶	۴- ابدال
۵۶	۵- اضافه
۵۶	الف- افزایش صدا
۵۶	ب- افزایش هجا

۵۷	۱-۳۸. زبر زنجیرها
۵۷	تکیه
۵۷	الف- تکیه اسم
۵۸	ب- تکیه صفت
۵۸	ج- تکیه عدد
۵۹	د- تکیه ضمیر
۵۹	ه- تکیه فعل
۶۱	و- تکیه قید
۶۱	ز- تکیه حروف
۶۱	ح- تکیه شبه جمله (صوت)
۶۱	آهنگ
۶۲	درنگ (مکث)
۶۳	۱-۳۹. مقایسه آوایی میان فارسی رسمی و گویش کاشمیری
	فصل دوم- ساختواژه (صرف)
۷۴	۲- ساخت واژه (واژه شناسی)
۷۴	الف- ساختواژه تصریفی
۷۴	۲-۱- اسم
۷۴	۲-۱-۱- مفرد و جمع
۷۵	الف- مفرد
۷۵	ب- جمع
۷۷	۲-۲- ضمیر
۷۷	۲-۲-۱- ضمائر شخصی
۷۷	الف- ضمائر شخصی منفصل
۷۸	ب- ضمائر شخصی متصل

۷۹	۲-۲-۲- ضمیر اشاره
۸۰	۲-۲-۳- ضمیر پرسشی
۸۱	۲-۲-۴- ضمیر تعجبی
۸۲	۲-۲-۵- ضمیر مبهم
۸۳	۲-۲-۶- ضمیر موصولی
۸۳	۲-۲-۷- ضمیر متقا بل
۸۳	۲-۲-۸- ضمائر انعکاس و تاکید
۸۳	الف- ضمائر تاکید
۸۴	ب- ضمائر انعکاسی
۸۴	۲-۳- قید
۸۴	۲-۳-۱- انواع قید از نظر معنی
۸۴	الف- قید زمان
۸۴	ب- قید مکان
۸۴	ج- قید حالت یا چگونگی
۸۵	د- قید مقدار و اندازه
۸۵	ه- قید نفی
۸۵	و- قید پرسش
۸۵	ز- قید تکرار
۸۵	ح- قید شک و تردید
۸۵	ط- قید علت
۸۵	ی- قید تاکید و ایجاب
۸۵	ک- قید ترتیب
۸۶	ل- قید استثناء
۸۶	م- قید تشبیه و برابری

۸۶	ن- قید شرط
۸۶	ص- قید تمنا و آرزو
۸۶	ع- قید تعجب
۸۶	ف- قید امکان و احتمال
۸۶	۲-۳-۲- قید مختص و مشترک
۸۶	الف- قید مختص
۸۷	ب- قید مشترک
۸۸	۲-۳-۳- قید ساده و قید مرکب
۸۸	الف- قید ساده
۸۸	ب- قید مرکب
۸۸	۲-۴-۴- صفت
۸۸	۲-۴-۱- تعریف ساختوازی صفت
۸۸	۲-۴-۲- صفات بیانی
۸۸	الف- صفت ساده
۸۹	ب- صفت تساوی (برابری)
۸۹	ج- صفت تفضیلی (برتر)
۸۹	د- صفت عالی (برترین)
۸۹	۲-۴-۳- صفت تعجبی
۹۰	۲-۴-۴- صفات اشاره
۹۰	۲-۴-۵- صفت پرسشی
۹۰	۲-۴-۶- صفت مبهم
۹۱	۲-۵-۵- اعداد
۹۱	۲-۵-۱- اعداد اصلی
۹۲	۲-۵-۲- اعداد ترتیبی

صفحه	عنوان
۹۲	۲-۵-۳- اعداد کسری
۹۲	۲-۵-۴- درصدها
۹۳	۲-۵-۵- اعداد توزیعی
۹۳	۲-۶-۶- نقش نماها
۹۳	۲-۶-۱- حروف اضافه
۹۳	الف- حروف اضافه ساده
۹۴	ب- حروف اضافه مرکب
۹۴	۲-۶-۲- حروف ربط
۹۴	الف - حروف ربط ساده
۹۵	ب - حروف ربط مرکب
۹۵	۲-۶-۳- حروف نشانه
۹۶	الف - نشانه مفعول صریح
۹۶	ب- نشانه ندا
۹۷	ج- نشانه اضافه وصف
۹۸	۲-۷-۷- ساخت فعل
۹۸	الف- فعل ساده
۹۸	ب - فعل پیشوندی
۹۹	ج - فعل مرکب
۹۹	د - عبارت فعلی
۱۰۰	هـ- فعلهای غیر شخصی
۱۰۰	۲-۷-۱- توصیف ساخت فعل درکاشمیری
۱۰۰	۲-۷-۱-۱- ریشه و ستاک
۱۰۰	الف- ستاک حال
۱۰۱	ب- ستاک گذشته

۱۰۱	۲-۷-۱-۲- مصدر
۱۰۱	۲-۷-۱-۳- اسم مفعول
۱۰۲	۲-۷-۱-۴- وندهای تصریفی فعل
۱۰۲	الف - پیشوند نفی فعل
۱۰۲	ب - پیشوند نهی
۱۰۳	ج- پیشوند امر و حال التزامی
۱۰۳	د- پیشوند های حال استمراری و حال ساده
۱۰۴	هـ - پیشوند گذشته استمراری
۱۰۴	و- پسوند زمان گذشته ساده
۱۰۴	ز- شناسه های فعلی
۱۰۵	ح- نشانه فعل سببی
۱۰۵	۲-۷-۱-۵- انواع فعل از نظر وجه، نمود، زمان، جهت و متعدی
۱۰۵	الف- انواع فعل از نظر وجه
۱۰۶	ب- انواع فعل از نظر نمود
۱۰۷	ج- انواع فعل از نظر زمان
۱۰۷	د- ساخت فعل با توجه به سه ویژگی زمان، وجه و نمود
۱۰۷	۱- فعل امر
۱۰۸	۲- حال ساده
۱۰۹	۳- حال التزامی
۱۰۹	۴- حال استمراری
۱۱۰	۵- آینده ساده
۱۱۰	۶- گذشته ساده
۱۱۰	۷- گذشته استمراری
۱۱۱	۸- ماضی نقلی

۱۱۱	۹- ماضی نقلی استمراری
۱۱۲	۱۰- ماضی بعید
۱۱۲	۱۱- ماضی التزامی
۱۱۲	۱۲- گذشته ملموس
۱۱۳	هـ- انواع فعل از نظر جهت
۱۱۳	و- انواع فعل از نظر لازم و متعدی
۱۱۴	۲-۷-۱-۶- افعال معین
۱۱۴	الف- فعل "بودن"
۱۱۴	ب- فعل "داشتن"
۱۱۵	ج- فعل "خواستن"
۱۱۵	د- فعل "شدن"
۱۱۵	ب- ساختواژه اشتقاقی
۱۱۵	۲-۸-۱- انواع واژه از نظر ساخت اشتقاقی
۱۱۵	۲-۸-۱- واژه های غیر فعلی
۱۱۵	۲-۸-۱-۱- واژه ساده (بسیط)
۱۱۶	۲-۸-۱-۲- واژه های مرکب غیر فعلی
۱۱۶	الف- اسم مرکب
۱۱۸	ب- صفت مرکب
۱۲۰	ج- قید مرکب
۱۲۱	د- ضمیر مرکب
۱۲۱	هـ- صوت مرکب
۱۲۱	و- حروف ربط و اضافه مرکب
۱۲۱	۲-۸-۱-۳- واژه های مشتق غیر فعلی
۱۲۲	۲-۸-۱-۴- انواع وندهای اشتقاقی غیر فعلی

صفحه	عنوان
۱۲۲	الف- پیشوندهای اشتقاقی غیر فعلی
۱۲۳	ب- پسوندهای اشتقاقی غیر فعلی
۱۲۵	۲-۸-۲- واژه های فعلی
۱۲۵	۲-۹- مقایسه واژه های مورد استفاده نسل جوان و سالخوردگان کاشمیری
	فصل سوم - نحو
۱۲۷	۳- نحو
۱۲۷	۳-۱- نهاد
۱۲۷	۳-۱-۱- نهاد اختیاری
۱۲۸	۳-۱-۲- نهاد اجباری
۱۲۸	۳-۲- گزاره
۱۲۹	۳-۳- مطابقه نهاد و فعل
۱۲۹	۳-۳-۱- نهاد جاندار
۱۲۹	۳-۳-۱-۱- نهاد انسان
۱۳۰	۳-۳-۱-۲- نهاد غیر انسان (حیوان)
۱۳۱	۳-۳-۲- نهاد غیر جاندار
۱۳۲	۳-۴- اجزای جمله و ترتیب قرار گرفتن آنها
۱۳۲	۳-۴-۱- نهاد
۱۳۲	۳-۴-۲- فعل
۱۳۲	۳-۴-۳- مسند
۱۳۳	۳-۴-۴- اسم
۱۳۳	۳-۴-۵- صفت
۱۳۴	۳-۴-۶- ضمیر
۱۳۵	۳-۴-۷- قید
۱۳۶	۳-۴-۸- جای حروف

صفحه	عنوان
۱۳۶	الف- حروف اضافه
۱۳۶	ب- حروف ربط
۱۳۷	ج- حروف نشانه
۱۳۸	۳-۵- انواع جمله از حیث مفهوم و چگونگی بیان
۱۳۸	۳-۵-۱- جمله خبری
۱۳۸	۳-۵-۲- جمله پرسشی
۱۳۸	۳-۵-۲-۱- با استفاده از یک یا دو ضمیر پرسشی
۱۳۸	۳-۵-۲-۲- با تغییر آهنگ و بدون کلمه پرسشی
۱۳۹	۳-۵-۲-۳- با استفاده از تکیواژ های / yā / و / mage / و آهنگ خیزان
۱۳۹	۳-۵-۳- جمله عاطفی
۱۳۹	۳-۵-۴- جمله امری و خواهشی
۱۳۹	۳-۶- انواع جمله از حیث ساخت
۱۳۹	۳-۶-۱- جمله ساده
۱۴۰	۳-۶-۲- جمله مرکب
۱۴۰	الف- جمله پایه
۱۴۰	ب- جمله پیرو
۱۴۰	۳-۶-۲-۱- انواع جمله مرکب
۱۴۰	الف- جمله مرکب همپایه
۱۴۰	ب- جمله مرکب ناهمپایه
۱۴۱	۳-۷- انواع جمله از نظر آهنگ
۱۴۱	۳-۷-۱- جمله هایی که آهنگ افتان دارند
۱۴۱	۳-۷-۲- جمله هایی که آهنگ خیزان دارند
	پیوستها
۱۴۲	پیوست شماره ۱: واژگان
۱۵۹	پیوست شماره ۲: چند ضرب المثل و اصطلاح
۱۷۱	پیوست شماره ۳: فهرست چند فعل کاشمیری
۱۷۵	کتابنامه

پیشگفتار

در طی یکی دو قرن گذشته، زبانشناسی^۱ به عنوان دانشی مستقل مطرح و مورد قبول واقع شده است. امروزه زبانشناسی شاخه‌های مختلفی دارد و زمینه‌های گوناگونی از زبان و علوم وابسته و مرتبط با آنرا^۲ بررسی می‌کند. یکی از زمینه‌هایی که در حوزه کار زبانشناسی عملی^۳ می‌باشد، گویش‌شناسی است. و اما گویش‌شناسی چیست و چه اهمیتی دارد؟ باید دانست که زبانهای هر خانواده زبانی از اصل واحدی منشعب شده‌اند، اما بعد ها به دلایل گوناگون مردمی که به زبان واحدی سخن می‌گفته‌اند، به نواحی مختلف مهاجرت کرده‌اند و در نتیجه نبودن ارتباط یا ارتباط کم با یکدیگر، زبانشان جداگانه تحول پیدا کرده و با هم متفاوت گردیده است، و از اینجا است که زبانها، لهجه‌ها و گویشهای گوناگون پدید آمدند و بکار رفتند. از این رو به هر یک از چنین زبانهای محلی که در ناحیه ای بکار می‌رود و تا حدی آواها، واژگان و دستور متفاوتی دارد، یک گویش گفته می‌شود، و به گردآوری و توصیف علمی گویشها، گویش‌شناسی گفته می‌شود. از دیدگاه زبانشناسی، گویشها بر یکدیگر تفوق و برتری ندارند. چرا که گویشوران آنها قادرند براحتی با گویش خود با دیگران رابطه برقرار کنند و نیازهای خود را برآورده سازند. ولی از دید مردم و از جهت نیاز به یک زبان همگانی رسمی جهت آسانی ارتباط بین گویشوران گویشهای مختلف و آموزش دادن سواد و مسائلی از این قبیل، معمولاً دامنه کاربرد یکی از گویشهای سرزمینی وسیع‌تر می‌گردد و در ظاهر برگویشهای دیگر تفوق می‌یابد. در همه کشورها یکی از گویشهای زنده

و رایج به دلایل سیاسی، تجاری، تاریخی، جغرافیایی و غیره بعنوان زبان رسمی برگزیده و بکار می‌رود که در کشور ما فارسی دری در این مقام قرار دارد.

زمانیکه گویشی بعنوان زبان رسمی برگزیده می‌شود، از هر حیث به آن توجه زیادی می‌شود؛ آواهای آن دقیقاً مشخص می‌گردد، واژگانش گردآوری و در فرهنگهای لغت ثبت می‌شود، دستور و ادبیات آن نوشته می‌شود، ولی عموماً به گویشهای رایج دیگر، بخصوص گویش روستاها و شهرهای کوچک و کم اهمیت تر توجهی نمی‌شود. از این رو آواها و واژگان این گویشها ثبت نشده و ادبیات و دستور آنها نوشته نشده است و فقط بعضی از آنها چند شعر و ترانه مکتوب دارند که توصیف گویش در آینده بر پایه چنین آثاری امکان پذیر نخواهد بود.

گفتیم که در گذشته به سبب تفرقه زبانی، گویشهای متعلی بوجود آمدند ولی امروزه به دلایلی از قبیل وجود رسانه‌های ارتباط جمعی بویژه تلویزیون، گسترش سواد که خود لازمه مسافرت به شهرهای دیگر و استفاده از زبان رسمی است، وجود کارمندانی که از شهر خود به شهر دیگری می‌روند و بایستی به زبان رسمی صحبت کنند، ازدواج افراد از گویشهای مختلف که مجبورند به زبان رسمی صحبت کنند، نیاز به رفت و آمد و هجرت به شهرهای بزرگ مانند تهران و مشهد و لزوم استفاده از زبان رسمی، خدمت سربازی و غیره تا حد زیادی باعث به فراموشی سپردن گویشها و یکنواختی و متحد شدن آنها با فارسی گردیده است. بنابراین باید قبل از فوت فرصت، گویشها بر اساس اصول علمی زبانشناسی و با راهنمایی اساتید فن ثبت و ضبط گردند. این کار یعنی گردآوری و توصیف گویشها فواید و کاربردهای زبانی و غیر زبانی زیادی را به همراه دارد که به عمده‌ترین آنها در زیر اشاره می‌گردد:

الف - کاربردهای واژگانی

۱- بسیاری از واژه‌ها در فارسی متروک شده‌اند ولی در گویشها هنوز رایج می‌باشند که می‌توان از آنها در واژه سازی و انتخاب نامهای جدید و یافتن معادل واژه‌های بیگانه و بطور کلی در گسترش فرهنگی زبان فارسی استفاده نمود.

۲- هنوز در گویشها واجهایی هست که بازمانده فارسی میانه است، این واجها در فارسی یا دیگر وجود ندارند و یا اینکه به واج دیگری تبدیل شده‌اند. بعنوان مثال واج /a/ پایانی در بسیاری از واژه‌های گویش کاشمیری بکار می‌رود که در فارسی فقط در دو واژه^۱ /na/ "نه" و /va/ "و" باقی مانده و بقول مرحوم خانلری^۲ در فارسی درسی امروز همه جا در آخر کلمه این مصوت مانند زیر / کسره ادا می‌شود.^۳ بنابراین از این نمونه ها می‌توان در بررسی تحول زبان و فهم بهتر زبان رایج گذشته استفاده کرد.

۳- از بررسی و توصیف گویشها و نهایتاً مقایسه آنها با فارسی می‌توان به مراحل تحول فارسی و اینکه همه از اصل واحدی منشعب شده اند پی‌برد.

۴- کسانی که آواها، واژگان و دستور فارسی باستان و میانه را بررسی می‌کنند، شاید بهترین کار بررسی این گویشها و مقایسه آنها جهت ردیابی دستور، واژگان و آواهای این ادوار باشد والا فارسی آنقدر از زبانهای دیگر واژه به عاریه گرفته و تحول یافته‌است که این کار به راحتی امکان پذیر نیست.

۵- آثار باقیمانده ایرانی باستان بسیار کم می‌باشد ولی مطمئناً اگر گویشها دقیقاً بررسی گردند، می‌توان آثار و واژه‌هایی از ایرانی باستان را در آنها یافت و در پژوهشهای زبانی و مواردی که تاکنون مبهم باقی مانده اند، استفاده نمود.

ب - کاربردهای غیر زبانی

گردآوری و توصیف گویشها در پژوهشهای تاریخی، فرهنگی و ادبی، جغرافیایی جامعه شناسی و مردم شناسی نیز کاربرد دارد.

این پایان نامه شامل یک مقدمه، سه فصل و بخش پیوسته‌است.

۱- زمردیان، رضا، راهنمای گردآوری و توصیف گویشها، زیر چاپ.

۲- ناتل خانلری، پرویز، تاریخ زبان فارسی، چاپ پنجم، نشر سیمرغ، ۱۳۷۴، ج ۳، ص ۱۰.